

Unelma pedagogisesta verkko-oppimisesta avoimessa yliopistossa

Raija Hämäläinen, Ulla Maija Valleala, Maarit Arvaja ja
Jarkko Lampinen
Jyväskylän yliopisto
Koulutuksen tutkimuslaitos
Avoin yliopisto

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen aineopinnot

28.4.2010
sivu 2

- Avoimen yliopiston opetuksessa opiskelijoilla harvoin mahdollisuuksia kasvokkaiseen tapaamiseen.
  - Aito tarve verkko-opiskelulle
  - Usein motivoituneita opiskelijoita
- Suuri osa opetuksesta, ohjauksesta ja opiskelijoiden välisestä vuorovaikutuksesta tapahtuu verkossa.
- Avannut uusia mahdollisuuksia yhteisöllisyyden toteutumiselle etä- ja monimuoto-opiskelussa.
- Tarve kiinnittää erityistä huomiota pedagogisiin lähtökohtiin ja ohjaukseen verkko-oppimisympäristöissä.
- Haasteena on ottaa käyttöön uusia sosiaalisen median sovelluksia perinteisten verkkoympäristöjen rinnalle.

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tietokoneavusteinen yhteisöllinen oppiminen (Computer Supported Collaborative Learning = CSCL) (Koschmann 1996; Stahl 2004)

28.4.2010
sivu 3

Parhaimmillaan;

- luoda puitteet sekä oman ajattelun että sosiaalisesti jaetun osaamisen kehittämiseen
- tiimien ja verkostojen yhteisöllistä tiedon luomista
- koordinoitua yhdessä työskentelyä
- korkeatasoisia kognitiivisia toimintoja (selittäminen, argumentointi, neuvottelut)
- sitoutumista asetettuihin tavoitteisiin
- työskentelyhistorian taltioitumista
- toiminnan jaettua arviointia

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Positiivisia tutkimustuloksia

28.4.2010
sivu 4

- Parantuneet oppimistulokset
- Korkeampi tiedonrakentelun taso
- Sosiaalisen vuorovaikutuksen määrän ja laadun kasvu sekä opiskelijoiden että opettajien ja opiskelijoiden välillä
- Positiivinen riippuvuus toimijoiden välillä, jolloin virtuaalisen vuorovaikutuksen seurauksena "saavutetaan jotakin enemmän kuin mihin toimijat yksinään kykenisivät"

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Haasteellista toteuttaa

28.4.2010
sivu 5

- Ilmenee usein ongelmia (esim. tiedollista riippuvuutta ei synny)
- Täysin vapaa yhteinen työskentely ei yleensä takaa korkeatasoista oppimista (esim. Dillenbourg 2002).
- Avoimissa verkko-oppimisympäristöissä tapahtuva opiskelu johtaa monissa tapauksissa opiskelijoiden välisten suorituserojen kasvuun.
- Pedagogisiin ratkaisuihin oppimisen tukena ei kiinnitetä riittävästi huomiota (Vitikka, 2009).
- Tuloksellisen vuorovaikutuksen aikaansaamiseksi on työskentelyprosessia tarpeellista ohjata.

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Pedagogiset skriptit

28.4.2010
sivu 6

- Ennalta suunniteltua ohjausta - käsikirjoitus, jonka avulla toimijoille voidaan suunnitella erilaisia toiminnan rooleja ja ohjata toiminnan järjestystä oppimistilanteessa
- Oppimisympäristön rakenteellista strukturointia: pedagogisten vaiheiden tarkkaa (mikro) tai yleisempää kuvausta (makro)
- Vaiheistaminen voi kohdistua
  - Tehtävän ratkaisemiseen (episteemiset skriptit)
  - Toimijoiden yhteisöllisen toiminnan tukemiseen (sosiaalista vuorovaikutusta tukevat skriptit)
  - Oppijan sisäisten ja ulkoisten mallien huomiointi opetusta suunniteltaessa
- Ohjaa esimerkiksi
  - Kuinka muodostaa ryhmiä
  - Kuinka tehdä yhteistyötä
  - Kuinka ratkaista ongelmia

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Skriptien tavoitteena on

28.4.2010
sivu 7

- Virittää sellaisia kognitiivisia prosesseja, joita ei yleensä muuten ilmenisi
- Vähentää ei-toivottuja ryhmäprosesseja
- Saada aikaan toimintoja, joiden oletetaan edistävän oppimista (esim. konfliktien ratkaisemista, erilaisten näkökulmien selittämistä tai yhteistä säätelyä)

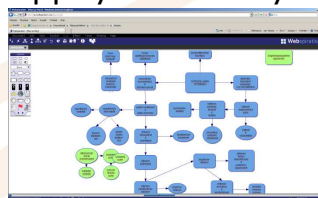
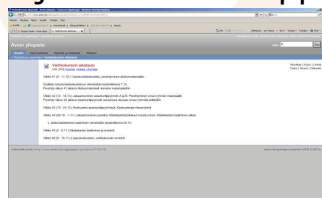
KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Opetuskonteksti ja tavoitteet

28.4.2010
sivu 8

- Hyödyntää pedagogisen vaiheistamisen periaatteita (vastavuoroisen ymmärryksen syntymistä) Avoimen yliopiston verkkokurssilla (N=30)
  - Aiheena yhteisöllinen oppiminen
- Integroida sosiaalisen median työvälineen ja Peda.netin oppimappityökalun käyttöä

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Design

28.4.2010
sivu 9

1. Opiskelijat perehtyivät yhteisöllisen oppimisen lähtökohtiin ja sitä koskevaan tutkimukseen (mm. tutkimusartikkeleita ja videomateriaalia).
2. Ymmärtämisen tukena käytiin verkkokeskusteluja asiantuntijaryhmissä.
3. Parityöskentely:
  - Toisiaan täydentävät oppimateriaalit, joita yhdistellen tuli luoda uutta tietoa (Hermann, Rummel, & Spada, 2001).
  - Tavoitteena synnyttää tiedollinen riippuvuus (esim. De Laat & Lally, 2004; Kneser & Ploetzner)
  - Saada aikaan keskustelua, jossa uusi tieto rakentuu muiden ajatusten ja ideoiden pohjalta (Arvaja, 2007).
4. Uuden tiedon luomisessa verkkokurssilla käytettiin pareittain tehtävää käsitekarttaa.
  - tavoitteena yhdistellä ja vertailla verkkokurssin materiaaleista ja keskusteluista saatua tietoa.

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Vastavuoroista ymmärtämistä edistäviä tekijöitä verkkokurssilla

28.4.2010
sivu 10

- Oppimateriaali:
  - Määrä rajattu ja harkittu -> aikaa vastavuoroisen ymmärryksen syntymiseen
  - Osa siitä riittävän haastavaa -> pakotti yhteistyöhön
- Verkkokurssin vaiheistaminen ja ohjaus:
  - Tarkat oppimateriaaliin perehtymistä ohjaavat kysymykset, materiaalin ymmärtämistä tukeva verkkokeskustelu
  - Väljät, avoimet ja soveltavat verkkokeskustelujen tehtävänannot
  - Käsitekarttatehtävä

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Käsitekarttatehtävä yhteisen tiedonrakentamisen välineenä

28.4.2010
sivu 11

- Motivoi pareja yhteiseen työskentelyyn ja keskusteluun (vs. vaihtoehtona tarjottu yhteinen kirjoittamistehtävä)
  - eri näkökulmien yhdistäminen onnistui
- Sosiaalisen median hyödyntäminen:
  - Webspiration -alusta monipuolinen, mutta toiminta epävarmaa, osalla atk-aidot eivät riittävät, edellytti paljon ylimääräistä työtä
  - > tehtävä toteutettiin perinteisempiä työvälineitä käyttäen (sopimus pohjaisten työvälineiden toimintavarmuus)
  - > tarve saada toimiva käsitekarttatyökalu oppimisolun sisälle

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Vastavuoroisen ymmärryksen tukeminen (esim. Perkins, 1993)

28.4.2010
sivu 12

1. Onko tarvetta yhteisölliselle toiminnalle? 2. Tukeeko oppisisältö vastavuoroisen ymmärryksen syntymistä? 3. Minkä ymmärtämisessä vastavuoroisen ymmärryksen syntyminen auttaa? 4. Ovatko näkökulmat riittävän erilaisia? (kognitiivinen diversiteetti) 5. Ovatko riittävän samanlaisia? (yhteisen ymmärryksen löytäminen) 6. Mikä saa aikaan vastavuoroisen ymmärryksen? 7. Millaisia resursseja on käytettävissä?		1. Haasteellinen oppisisältö 2. Yhteisöllisen oppimisen tutkimuksen eri näkökulmat 3. Monipuolinen näkemys ja kokemus yhteisöllisestä oppimisesta ja työskentelystä 4. Sosiokulttuurinen – Sosiokognitiivinen 5. Sama ilmiö ja osittain yhteisiä oppisisältöjä 6. Pyrkimys yhteiseen näkemykseen (yhteinen käsitekartta) 7. <u>Ulkoiset</u>: Tutkimusartikkelit, videot, oppimisympäristö, käsitekarttatyökalu, ohjaus <u>Sisäiset</u>: Toiset opiskelijat, aiempi kokemus ja tieto

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Verkko-oppimiseen liittyviä haasteita ja tulevaisuuden mahdollisuuksia

28.4.2010
sivu 13

- Verkko-opetuksen *oletetaan* vähentävän työmäärää ja ratkaisevan pedagogisia haasteita (esim. Aittola, 2009)
  - Ei vähennä, mutta muuttaa työn luonnetta
- Opettajat tarvitsevat verkkopedagogista osaamista ja todellista työaika suunnitteluun
- Tarvitaan (teknisiä) työvälineitä "monitoroinnin" ja arvioinnin tueksi (Arvaja, Hämäläinen & Rasku-Puttonen, 2009) sekä käsittekarttatehtävän tyyppisiin tehtäviin

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

KIITOS!

28.4.2010
sivu 14

Hämäläinen, R. & Arvaja, M. (2009). Scripted collaboration and group-based variations in a higher education CSCL context. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 53(1), 1-16.

Arvaja, M., Hämäläinen, R., & Rasku-Puttonen, H. (2009). Challenges for the teacher's role in promoting productive knowledge construction in computer-supported collaborative learning contexts. In J. O. Lindberg & A. D. Olofsson (Eds.) *Online Learning Communities and Teacher Professional Development: Methods for Improved Education Delivery* (pp. 263-280). Hersey: IGI Global.

Kobbe, L., Weinberger, A., Dillenbourg, P., Harrer, A., Hämäläinen, R., Häkkinen, P. & Fischer, F. (2007). Specifying computer-supported collaboration scripts. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*, 2(2/3), (211-224).

raija.hamalainen@ktl.jyu.fi
ulla.valleala@jyu.fi
maarit.arvaja@jyu.fi
jarkko.lampinen@peda.net

KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

